

jasniti utegne, in je gotovo nar boljša in naravnost voda na Poženčanov malin.

Od mladih nog je meni namreč beseda skutati se in skitati se znana, in menim, da jo še zdaj v Adlešički fari poznajo in rabijo. Oboje pomeni eno, toda „skitati“ je, mislim, bolj v navadi kot „skutati se“, dasiravno mi je zadnje tudi od nekdaj znano.

Skutati in skitati se pomeni tam to, kar seer po drugim Krajskim, vlačiti, klatiti se, beschäftigungslös herumziehen, vagabundieren. „Kod si se skital?“ so me pokojna mati včasih otroka še kregali, ako sim se bil kam poklatil, to je: wo bist du herumgezogen? — „Malopriden človek“, bi rekli v Adlešičih, „skita se sem in tam, pa se ne poprime nobeniga dela! — skiteš je!“

Ako je ta beseda „skutniku“ kaj v zlahti ali ne, naj drugi presodijo; očitno pa je, da naravno in etimologično ime Skytham daje, zakaj Skythi so bili zares skiteži, Nomadenvölker ohne feste Wohnplätze, in se jim je znalo reči tudi skuteši ali celo skutniki, kakor se dandanašnji še pravi skitati in skutati se.

Ali so pa Skythi ali skiteši bili Slaveni ali ne, se iz tega nič ne spričuje, pač pa si moramo misliti, da so terdno ustanovljeni Slaveni svojim se skitajočim sosedam to ime dali, in prav lahko je res, da so bili ti sosedi tudi Slaveni, in samo v razloček od naseljenih so se skutešimenovali. Greški pisarji so morali samo od Slavenov to ime slišati, in so ga po duhu svojiga jezika pisali. In pisali so ga z *y* zato, ker so skut in skit — ali pa, kakor je Slavenam rado v navadi, tudi skūt slišali. Graberski.

„Kupa“ ali „Kolpa“?

V „Novicah“ je bilo že več lepih dopisov „od Kupe“. Eden izmed poštovanih gg. dopisavcev mi je rekel, da piše „Kupa“, zato ker izhaja ta beseda po njegovi misli iz „kupeti“ (kipeti)“. Ali to je pomota. Vsi Slovenci, kateri govoré: solnce, volk (vovk), polž, ji pravijo Kolpa (Kovpa), ali pa „Kópa“. Horvatje in ž njimi vred Poljanci na Krajskem, ki govoré: sunce, vuk, puž (kakor tudi muž, ruha namesto mož, roka itd.), govoré dosledno tudi „Kupa“. — Iz tega se vidi, da se je v tej besedi, kakor v besedah: „sunce“, „vuk“, „puž“ itd. slovenski stareji glas *ol* v jugoslovenski uspremenil, da se ime Kupa tedaj ne smé izpeljevati iz „kupeti“, in da je po tem takem v slovenščini bolje pisati Kolpa kot „Kupa“.

Kterega korena je pa Kolpa? Po misli gosp. dr. Miklošiča, s katerim sim se zastran tega menil, je to ime, boje iz latinskega Colapis narejeno. Njemu vsaj — je djal — ni nobena slovanska korenina za to ime znana. Da smo od Latincev, ki so nekdaj po naših krajih živeli, več imen sprejeli, je znana reč. Kdor more dokazati, da so tod poprej Slovani stanovali in oni prvi reki ime dali, naj dokaže.

Iz besede „kópati“ se to ime ne smé izpeljevati, dasi nekteri govoré tudi „Kópa“, ker je gledé na latinsko in nemško ime „Colapis“, „Kulp(a)“ očitno, da je *l* pozneje izpadel, kakor se že govori tudi: pólž, vók, sonce, namesto po starem: polž, volk, solnce (po latinski sol). Rajši glasovi odpadajo in izpadajo, kot se priraščajo in vraščajo, na priliko: lastnost, češnja, čevo itd., namesto: vlastnost, črešnja, črevo itd. po starem. Navratil.

Življenje slavnih Slovanov.

XXI.

Krilov.

△ Krilov (Ivan Andrejevič), preslavni basnik rusovski, se je rodil po starem računu 2., po novem 14.

svečana (febr.) 1768 v Moskvi; izrejen je bil v Tveru, kamor so se bili stariši iz Moskve preselili. V Tveru je živel delaje pri mestnem poglavarstvu do leta 1785. Od ondi je šel v Petrograd, kjer je več let pri sodnih oblastih služil. Leta 1802 postane tajnik vojaškega svetomera v Rigi. Leta 1811 ga izbere cesar Aleksander za knjižničarja očitne cesarske knjižnice Petrogradske, ker je ondaj že za izverstnega pisavca iger gledališčnih in basen (fabul) slul.

Krilovu basniku je dospel 1818 čast, da ga je „akademija, to je, učena družba cesarska za nauke“, ktere delavni ud je bil od 1811. z zlato svetinjo osvetnila v znamenje velike koristi njegovih basen za jezik in slavo domovine, kakoršno je bil že tudi Karamzin in zavoljo izverstne glave prav po carski darovala. Naj slavnější pisavci: Deržavin, Neledinskij-Mělečki, Kapnist, Ozerov, Dmitrijev, Karamzin, Gnědič, Žukovski, Batjuškov, Knez, Vjázemskij, baron Delvig, Baratynskij, Puškin so mu bili prijatelji. Njegove basni je mahom izperva vse od kraja hvalilo; priljubile so se celó rodovini carski (rusovski). Iz njegove basni „Vasilek“ se vidi, kako milostljivo je cesarica Maria Federovna za-nj v boleznih njegovi skerbela. Do groba je hranil cvetlice, ki mu jih je v raznih prilikah pošiljala. Oba cara Aleksander in sedanji Nikolaj Pavlovič sta ga posebno čislala in zavoljo izverstne glave prav po carski darovala. Tudi druga rodovina carska mu je v vsaki priložnosti pokazovala, kako njegovo prebrisano glavo poštuje. Kako so Krilove basni tudi drugim narodom godile, priča to, da je bilo leta 1825 veliko njegovih basen v Parizu na francoski in italijanski, pozneje tudi na nemški jezik po naj boljših pesnikih prevedenih. Francosko in laško prestavo je dal l. 1825 v Parizu grof Orlov na svoje stroške prekrasno natisnjene, z izvirno ruske besede poleg, na svetlo. Bukvar Smiadin je plačal Krilovu v Petrogradu za osem zvezkov basen 40.000 rublov. Na Ruskem niso bili še spisi nobenega pisavca tolikrat in tako obilno tiskani, kakor basni Krilova. Do smerti njegove so razprodali po Rusii 77.000 iztisov.

Krilov je basni svoje iz zgodovine in narodovega življenja jemal; tudi jezik je narodov, prost, ne učen. Zato so se pa tudi naroda prijemale. Veliko nauk basen njegovih je zdaj narodu ruskemu v pregovor. Od poprejšnjih znanstvenih del k basnim je prešel takole: V Moskvi se soznani (leta 1806) z Dmitrijevimi, čigar basni so tako v čislh kakor njegova druga dela. Krilov hoče za poskušnjo dve (francoski) basni Lafontěnovi na ruski jezik prevesti, ktere Dmitrijevu pokaže. Dmitrijev vidi berž, da ima mož glavo za to, ga jako pohvali, in nagovarja, se te pesmenije živo poprijeti. Tako je bil Krilov napoljan na pot, kateri ga je do tolike slave pripeljal. Med tem pa ni stara ljubezen k gledališčnim delom Krilovu povse ugasnila. Leta 1807 je bil dal natisniti svoji dve veseli igri: „Modnaja lavka“ (prodajavnica novih nōš) in „urok dočkam“ (nauk hčeram), kakor tudi svojo spevoigro: „Ilija Bogatir“, ki so bile vse igrane. Pervi dve ste se dolgo dolgo priljubljale; „modno lavko“ še dan danes igrajo. To priča, kako šegav in kratkočasen je bil Krilov. Pozneje se je le z basni pečal.

Pervi pot so bile basni v posebne bukve natisnjene leta 1808. Bilo jih je samo 23, ali dovolj, da so njegovo slavo oznanovale. Aleksander Pavlovič ga je zato obilno daroval, in cesarica Maria Federovna ga je celó s prošnjo počastila, da bi ji hodil svoje spise sam prebirati, kar se je potem tudi godilo.

Leta 1838 so Krilova o sedemdesetem godu po svetu slavnega pevca rusk. Žukovskega vezovali s predragimi gostijami, ktere so naj imenitnejši gospodje